

Nr 216.

Av herr **Örne**, om skrivelse till Konungen angående ändrade kontrollföreskrifter rörande införsel till riket av vissa djur och köttvaror m. m.

Föregående års riksdag beslöt, efter förslag av enskilda motionärer i båda kamrarna och på hemställan av tillfälliga utskott, i skrivelse till Konungen (nr 255) anhålla om utfärdande av en rad kontrollföreskrifter, varigenom import av levande djur och kött skulle försvåras. För sådant ändamål borde enligt riksdagens i skrivelsen uttalade uppfattning

dels på varje färdig köttvara — såsom korv, sylta, konserver eller annat —, i vilken helt eller delvis ingår importerat kött eller kött av importerat djur, omedelbart eller å varans förpackning anbringas en stämpel eller ett märke, utvisande varans utländska ursprung, t. ex. "Import" eller hellre "Utländskt";

dels i varje butik eller annat försäljningsställe, där dylika varor eller från utländska djur härrörande kött saluhålles, finnas ett för allmänheten tydligt anslag, att där försäljas utländska köttvaror;

dels ett koncessionssystem för importen av och handeln med levande djur och kött samt tillverkningen av nyssnämnda varor genomföras.

I anledning härav beslöt Kungl. Maj:t efter långt betänkande — skrivelsen är daterad den 29 maj och kungörelserna i Svensk Författningssamling utkommo från trycket den 2 oktober 1928 — utfärda tre förordningar, nämligen

Nr 352 angående införsel till riket av idisslande djur och svin;

Nr 353 om ändrad lydelse av vissa delar av förordningen den 30 september 1921 angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett; samt

Nr 354 med vissa bestämmelser rörande beredning och saluhållande av vissa köttvaror av utländskt ursprung.

Någon redogörelse för de ytterst detaljerade och invecklade bestämmelserna i dessa förordningar torde icke böra belasta denna motion; de studeras bäst i original. — Så mycket torde emellertid här böra nämnas, att Kungl. Maj:t ryggat tillbaka för konsekvenserna av det av riksdagen begärda koncessionstvånget och i stället beslutat anmälningstvång för den, som önskade vid beredning av köttvara använda importerat kött. I vissa avseenden hade dock Kungl. Maj:t gått längre än riksdagen begärt, i det föreskrift lämnats, att särskilda lokaler skulle användas för tillverkning, i vilken inginge importerat kött.

Ehuru endast en kort tid förflutit från den 1 sistlidne november månad, då de här ovan nämnda kungörelserna trädde i kraft, hava de vid behandlingen

av frågan i första kammaren den 23 maj 1928 av undertecknad befarade följerna av riksdagsbeslutet redan hunnit visa sig. Den i kungörelserna påbjudna kontrollen måste, såsom varje i ämnet initierad person på förhand visste, om de samvetsgrant upprätthållas, praktiskt bli liktydig med importförbud på levande djur och kött, en verkan av riksdagsbeslutet, som endast ett fåtal av de i beslutet deltagande torde ha tänkt sig. Importen av levande djur och kött till de flesta importerande orter i Sverige har nämligen alltid varit och kommer för framtiden att vara av så obetydlig omfattning, att enbart på den icke kan byggas en konkurrensduglig slakteri- och charkuterirörelse. Då på grund av de orimliga bestämmelserna, att varor, vid vilkas tillverkning någon tillsats av utländskt kött förekommer, skola betecknas med den oriktiga och i högsta grad vilseledande stämpeln eller märket "Utländskt", samt att tillverkningen skall ske i särskilda lokaler etc., de vanliga näringsidkarna äro hindrade att köpa importerat kött, blir följderna, såsom ovan framhållits, att importen måste upphöra, därest författningarna tillämpas. Om någon import efter kungörelsernas utfärdande förekommit, exempelvis till övre Norrland, så torde detta vara att tillskriva den omständigheten, att, enligt förljudande, myndigheterna meddelat importörerna, att det tills vidare icke vore så noga med iakttagandet av författningarna!

Genom pressen är det bekant, att regeringen ansett sig böra träda i förhandling med ett av våra grannländer i anledning av därifrån gjorda invändningar mot den nya ordningen. Resultatet av dessa förhandlingar har blivit en uppmykning i viss mån av bestämmelserna i de ursprungliga kungörelserna (Se Sv. Författningssamling 1929, nr 1—3). Av de kortfattade meddelandena i pressen har framgått, att kungörelserna av 1928 medfört sådana handelspolitiska svårigheter, som alla liknande mått och steg alltid och allestädes måste medföra. Frågan är då först, om de till gengäld bjudit fördelar för landet av sådan storleksordning, att de kunna uppväga olägenheterna. Några siffror, som belysa denna sida av saken, äro mig icke bekanta och kunna väl icke heller vara tillgängliga redan nu. Den enklaste eftertanke säger emellertid, att icke ens de direkta fördelarna för jordbruket kunna vara nämnvärda. Importen av kött har sedan flera år tillbaka varit ytterst obetydlig i förhållande till den inrikes produktionen och konsumtionen. Den har t. o. m. väsentligt understigit exporten av samma vara. Under sådana förhållanden kunna varken tullar eller importförbud utöva något inflytande på vare sig prisbildningen eller avsättningsmöjligheterna för svensk boskap. Ett dylikt inflytande skulle, så liten som köttimporten varit, näppeligen bli följderna ens om de utländska lantmännen skänkte bort sina djur; så mycket mindre när de, såsom alla andra producenter, åstunda att få ut den högsta möjliga betalning för den exporterade boskapen. De högljudda klagomålen från svenskt jordbrukarehåll över importens pristryckande verkan ha, så förhållandevis liten som införseln varit under de närmast förflutna åren, helt visst sin orsak i en känslostämning, framkallad av de mycket berättigade bekymren över de i *allmänhet* låga priserna på lant-

mannaprodukter dessa år. Någon möjlighet att genom importrestriktioner och dylikt förändra relationen emellan industrivarornas och lantmannaprodukternas pris finnes f. ö. icke, såsom erfarenheter från andra länder visa.

Om sådana åtgärder, som de av fjolårets riksdag beslutade, överhuvud ha någon inverkan på lantmännens ekonomiska läge, så är det en skadlig sådan. — De länder, som kunna komma ifråga som köttexportörer till Sverige, behöva köpa en mängd industrivaror utifrån. Den betalning, de kunna lämna för sådan import, exempelvis från Sverige, består till en viss del i jordbruksalster, kött, ägg, smör, potatis o. s. v. Framtvingar Sverige genom hinder mot importen av dessa varor en nedgång i deras värde vid försäljning hit, så blir följden, att de ifrågavarande länderna måste vända sig åt annat håll både med sin försäljning och sina köp. *Vad angår då detta de svenska lantmännen?* Frågan är lätt att besvara. Går den svenska handeln ner och minskas efterfrågan på svenska industriprodukter, så sjunker även de svenska konsumenternas betalningsförmåga och därmed både avsättningen av svenska lantmannaprodukter och priset på dessa under vad eljes behövt ifrågakomma. Detta är så självklart, att det knappast behöver sägas. — Men även på annat sätt skadas de svenska lantmännens intressen genom en dylik utveckling, om den får fortsätta. De verkstäder och fabriker, som exportera maskiner, redskap och gödningsämnen till våra grannar, samtidigt som de sälja samma varor till de svenska jordbrukarna, få en minskad omsättning i jämförelse med förhållandet under fritt varuutbyte, deras produktionskostnader ökas och de för jordbrukarna nödvändiga varorna stiga i pris.

Det kan icke vara underkastat det ringaste tvivel, att det är den förvända handelspolitiken i världen åren efter kriget, som utgör den förnämsta orsaken till det i förhållande till priset på industriprodukter i alla länder låga priset på lantmannaprodukter. I det här föreliggande fallet hava vi möjlighet att i liten skala se och bedöma, huru det internationella varuutbytets mekanism verkar och vilka resultat godtyckliga bromsningar av den känsliga apparaten i tidens längd ofrånkomligen måste medföra.

Det argument, som alltid i fall som det föreliggande tillgripes — nämligen att andra staters parlament och regeringar tidigare handlat på samma sätt som den svenska riksdagen gjorde 1928 ifråga om köttimportregleringen — är alldeles ohållbart. Det föreligger nämligen ingen nödvändighet att följa andras föredöme, när detta kan visas vara för ögonblicket till ingen nytta och i längden skadligt för ens egna intressen.

Det fanns 1914 några personer i Sverige, som menade, att vårt land ovillkorligen måste ge sig in i kriget mellan stormakterna, eftersom en rad andra stater av Sveriges storleksordning gjort det. En överväldigande majoritet av svenska folket vägrade att ge efter för krigshypnosen, och landet har funnit sig väl av denna lydnad mot sunda förnuftet.

Då efter kriget flera stater läto sin valuta falla hejdlöst för att undgå statsfinansiella svårigheter eller för att öka exporten eller vad nu motiveringen var,

motstodo vi frestelsen att följa dem. Jag tror icke, att det i Sverige numera finnes någon, som beklagar våra statsmaktens ståndaktighet i detta hänseende.

Och då den svenska riksdagen, sedan den allmänna krisen mot slutet av år 1920 brutit in över landet, avslog förslaget att genom höjda tullar på en mängd industriprodukter komma på jämställd fot med nationer, vilkas tullförhöjnings-exempel åberopades, så störtade riksdagen icke, såsom många vid den tiden påstodo, landets näringsliv ned i nöd och elände, utan lade i stället grunden till den väldiga expansion, som kännetecknat den svenska industrien under de senaste åren.

I samtliga de åberopade fallen har Sverige undgått stora olyckor genom att följa klokhetens och besinningens väg i stället för den oreflekterade efterrapningens. Den första större avvikelser från den under och efter kriget följda linjen skedde, då här ifrågavarande riksdagsbeslut fattades.

I det föregående har uppvisats, att de svenska lantmännen varken för tillfället eller på lång sikt kunna ha någon direkt ekonomisk fördel av riksdagsbeslutet angående köttimportkontroll och de Kungl. Maj:ts förordningar, som utfärdades på grund därav. Tvärtom måste beslutet och den därigenom inledda politiken indirekt få ett skadligt inflytande på jordbrukets allmänna läge. Nästan ännu betänkligare är emellertid, att genom de berörda åtgärderna en svår prestigeförlust tillfogats vårt land. Sverige har — i motsats till en rad andra länder — efter kriget avhållit sig från sådana handelspolitiska åtgärder, som tidigare i nästan alla länder ansågos strida mot god sed i det internationella ekonomiska umgänget. Detta i förening med en erkänt klok finanspolitik har givit Sveriges ord en särskild vikt och betydelse, både när det gäller att hävda våra egna befogade intressen mot andras försök till övergrepp, och då det varit fråga om fastställandet av allmänna riktlinjer för den framtida ekonomiska politiken i Europa. Det skulle vara mycket beklagligt, om den tillfälliga avvikelser från ett sunt och riktigt handlande, som betecknas av de här kritiserade svenska åtgärderna, finge för framtiden kvarstå och kunde åberopas till försvar för mot vårt land riktade restriktiva åtgärder av olika slag.

På grund av vad ovan anförts, synes det mig vara i bästa överensstämmelse med såväl jordbrukets välförstådda intressen som hela landets fördel att redan i år undanröja föregående riksdags förhastade beslut och återgå till den före den 1 november 1928 rådande, för sitt ändamål tillräckligt stränga ordningen fråga om köttimporten. Den svenska riksdagen har förut visat sig vara istånd att frånträda ett utan tillräckligt övervägande av alla på frågan inverkan omständigheter tillkommet beslut. Så skedde exempelvis 1919, då riksdagen beslöt upphäva den föregående år antagna lag om särskild beskattning av moder- och dotterföretag, vilken eljes skulle ha trätt i kraft den 1 januari 1920.

I det föreliggande fallet hava redan för landet oförmånliga verkningar av riksdagens beslut framträtt i praktiken, medan det, som ovan framhållits, är uteslutet, att reella förmåner av något slag kunna vinnas genom de på grund av riksdagens framställning av Kungl. Maj:t utfärdade kungörelserna.

Under hänvisning till vad i det föregående anförts får jag därför hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att det täcktes Kungl. Maj:t upphäva de på grund av riksdags-skrivelsen nr 255 år 1928 tillkomna kungl. kungörelserna nr 352, 353 och 354 den 13 september 1928 och i deras ställe utfärda bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med de före dessa kungörelsens ikraftträdande gällande.

Stockholm den 30 januari 1929.

Anders Örne.
